

**НОВІ НАПРЯМИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ЕКОНОМІКА» СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ
«ПРИКЛАДНА СТАТИСТИКА ТА АНАЛІТИКА»**

Пантелеєв Володимир Павлович,

доктор економічних наук,

професор кафедри обліку та оподаткування;

Сакада Тетяна Давидівна,

старший викладач кафедри

економіко-математичних дисциплін та інформаційних технологій,

заступник декана обліково-статистичного факультету;

Голубова Галина Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри статистики;

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Ознаками глобалізації у сучасному світі вважається зростання сектору міжнародних послуг, поява зовсім нових секторів економіки, підвищення значення освіти, культури, знань та вмінь. Збільшуються доступність знань, можливості набуття освіти та реалізації нових ідей, забезпечення функціонування єдиного інформаційного простору тощо. Тому велику гостроту та актуальність має проблема забезпечення настрою студента на опанування сучасних знань, які убезпечать (майже гарантують) успішне просування його кар'єри.

Вибір перспективної професії є одним із найважливіших питань у прийнятті особистістю рішення щодо планування свого власного майбутнього. Тому, обираючи майбутню професію, важливо попередньо упевнитися, чи існує на неї попит на ринку праці, чи є перспективи професійного та кар'єрного зростання, що забезпечать матеріально-духовне задоволення особистості (саморозвиток, підвищення власного статусу, гідну заробітну плату тощо).

При виборі майбутньої професії абітурієнту слід мати уявлення про специфіку роботи, зокрема де і як йому доведеться працювати. Усе це починається із вдалого вибору закладу вищої освіти. Тому моніторинг спеціальностей та закладів вищої освіти слід починати заздалегідь, шляхом відвідування Днів відкритих дверей ЗВО, освітніх виставок, ярмарок професій, інших профорієнтаційних заходів, пошуків у Internet-просторі тощо. Сучасні яскраві сайти, що постійно оновлюються, є однією з основних вимог сучасної цивілізації: сторінка в Internet розкриває потенціал ЗВО.

Під час першої виробничої практики, поєднуючи теоретичні знання з практичними навичками, студент може: переконатись у тому, що він правильно обрав майбутню професію; відчутти конкурентні умови праці під час виконання реальних завдань; ознайомитися з майбутнім професійним середовищем та ін. Такі етапи навчального процесу логічно закріплюють мотивацію майбутнього фахівця. У роботах [1; 2] поглиблено розкрито актуальні питання статистичної освіти та статистичної грамотності в Україні.

При цьому значну роль відіграють співпраця та контакти (круглі столи, науково-практичні конференції, обговорення тощо) з провідними фахівцями галузі. Наприклад, 8 листопада 2018 року в НАСОО відбулася зустріч студентів першого курсу спеціальності «Економіка» з головою Державного комітету статистики України Ігорем Євгенійовичем Вернером. У яскравому виступі він розкрив перспективи майбутньої професії статистика-аналітика, висвітлив організацію системи офіційної статистики в Україні та за кордоном (зокрема, застосування світових та європейських стандартів статистики), окреслив нові можливості інформаційного забезпечення статистики, роботи статистиків із Big Data, а також акцентував на високих етичних характеристиках працівників статистики, насамперед на патріотизмі.

Результати анкетування студентів. Обліково-статистичний факультет НАСОО щорічно у вересні проводить анкетування своїх студентів-першокурсників щодо мотивації обрання спеціальності. Здійснено анкетування студентів першого курсу денної форми навчання спеціальності «Економіка» спеціалізації «Прикладна статистика та аналітика». Анкета налічувала 8 запитань, за якими передбачалися 5 варіантів відповіді, в т. ч. власний варіант студента. Результати анкетування свідчать про значну варіацію думок студентів щодо набуття майбутньої професії. Наприклад, для запитання «Чи вплинули на Ваш вибір батьки» характерна розбіжність: половина студентів відповіли, що думки батьків вплинули на їх вибір, а друга половина – що вони самостійно обрали свою спеціальність та заклад вищої освіти.

На запитання «Чому Ви вступили саме до НАСОО» близько половини студентів обрали варіант відповіді «саме тут я зможу здобути спеціальність «Прикладна статистика та аналітика», 31% – «тут можна навчатися на бюджеті», 19% – «у цій Академії найбільш кваліфіковані науково-педагогічні працівники».

Щодо основних джерел інформації про Національну академію статистики, обліку та аудиту відповіді розподілилися так: мережа Internet як головне джерело інформації – 71%, поради знайомих, які навчаються у НАСОО, – 21% та 8% відповідей припало на інші варіанти.

На запитання «Чому Ви обрали спеціальність «Прикладна статистика та аналітика» відповіді першокурсників були такими: «все це вийшло спонтанно» – 56%, престижною спеціальністю вважають 21% респондентів, тоді як 12% давно вирішили стати економістами-статистиками. Крім того, чотири студенти дали відповідь «тому що прийняли на бюджет».

Неоднозначно студенти відповіли на запитання щодо очікуваного результату навчання за обраною спеціальністю: більша частина – 75% студентів – віддають перевагу майбутній престижній роботі; на фінансову стабільність очікують 18%, лише один студент має намір займатися науковою роботою, а відповідь ще одного студента «не знаю» свідчить про суттєву невизначеність цієї молоді людини.

Щодо привабливих рис професії статистика-аналітика думки студентів знову не збігаються: комфортними умови праці статистика знайшли 33% опитаних, на високу та стабільну оплату праці розраховують 26%, про високу

соціальну значущість професії думають 15%, решта відповідей розпорошилася між іншими варіантами.

Для більшості студентів головним пріоритетом у студентському житті є розвиток себе як особистості (58%) та освоєння перспективної професії (30%); решта очікує на знайомство з цікавими однолітками. Світогляди щодо успіху професіонала-статистика у майбутній роботі знову розійшлися: 48% студентів вважають, що головним є професійні знання та навички, 26% – аналітичний склад розуму, 15% – постійне підвищення кваліфікації та 11% – це вміння працювати в команді.

Щоб не стати слабким фахівцем у майбутньому та не займатися роботою, яка не приносить морального задоволення, необхідно серйозно підходити до вибору майбутньої спеціальності та закладу вищої освіти. Сьогоднішній вибір повинен задовольнити потреби як майбутнього випускника вишу, так й роботодавця й суспільства в цілому.

Використання міжнародного досвіду підготовки статистиків. Матеріали міжнародної конференції із навчання статистиків, яка пройшла у липні цього року у м. Рабат (Королівство Марокко) [3], свідчать про потребу забезпечення ефективної, оновленої підготовки статистиків у рамках забезпечення потреб офіційної статистики та підвищення статистичної грамотності серед населення. Студенти демонструють кращі результати, коли використовуються пізнавальні підходи до навчання. Необхідно запроваджувати у навчання основи логічного та статистичного міркування; доречно забезпечувати дискусійне навчальне середовище для студентів і викладачів; на всіх рівнях сприяти поглибленню вивчення математичних дисциплін, розвивати творчі здібності шляхом роботи над проблемами в реальному житті за допомогою командної роботи та співпраці.

Викладачі статистики зі США на конференції вказали на потребу в реалізації студент-орієнтованого підходу до викладання статистичної грамотності, який передбачає, що студенти займаються індивідуальною та груповою критикою й аналізом наукових статей. В результаті цього студенти стають вмотивованими та зацікавленими, для них полегшується формування змістовних зв'язків і, у ширшому контексті дослідження, змінні та їх взаємозв'язки стають більш значущими, а отже, складається глибоке, різнобічне концептуальне уявлення про статистику, що може сприяти передачі знань та вмінь.

Представники країн Далекого Сходу зазначили, що мобільні пристрої є життєздатним альтернативним інструментом навчання. Мобільна ініціатива електронних книг спрямована на заохочення навчання та взаємодії у спільнотах дистанційного навчання. Очевидними є збільшення обсягів і напрямів використання Інтернету, пошуки методів конкретного змісту навчання та об'єднання зусиль з популяризації статистичної грамотності, а також всебічне поширення розуміння статистичних результатів у суспільстві.

Студенти-першокурсники НАСОА ще не до кінця визначились із перевагами своєї професії. Причиною тому може бути особиста соціальна незрілість випускників шкіл, вплив батьківського авторитету на вибір

майбутньої професії, але найголовніше – відсутність статистичної грамотності та обізнаності серед українських школярів. Тому професорсько-викладацькому складу Академії слід заохочувати молодих людей, мотивувати їх до професійного зростання, підвищення рівня їх компетентності шляхом профорієнтаційної роботи зі студентами, починаючи з першого курсу, щодо майбутньої професії; залучення їх до наукової роботи (написання курсових, дипломних, наукових робіт, спрямованих на пошуки актуальних, оригінальних відповідей на виклики сьогодення та планованого майбутнього), участі у науково-практичних конференціях тощо.

Отже, для успішної конкуренції наших випускників на ринку праці необхідно вивчати та впроваджувати у навчальний процес позитивний досвід інших країн світу (використання пізнавальних підходів до навчання, запровадження основ статистичного мислення, роботи над вирішенням проблем у реальному житті за допомогою командної творчості та співпраці, реалізація студент-орієнтованого підходу в навчанні, використання мобільних пристроїв як альтернативного режиму навчання тощо).

Список використаних джерел

1. Осауленко О. Г., Пилипенко І. І., Карчев Я. Я. Перспективи розвитку статистичної освіти / Прикладна статистика: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць ; Національна академія статистики, обліку та аудиту. Київ: Формат, 2011. С. 3–9.
2. Пилипенко І. І., Карчев Я. Я., Парфенцева Н. О. Статистична грамотність в Україні: досвід, проблеми / Прикладна статистика: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць ; Національна академія статистики, обліку та аудиту. Київ: Формат, 2012. С. 9–18.
3. IASE 2017 Satellite Conference Teaching Statistics in a Data Rich World
URL: <https://iase-web.org/conference/satellite17/>